

BYTROMMEN

**September 2021
Medlemsblad for**

Allinge-Sandvig Byforening

Indhold

	Side
Åbningstider	2
Generalforsamling indkaldelse	3
Generalforsamling dagsorden	4
Foreningens arrangementer	5
Den russiske udstilling 2021	5-7
Turen i Allinge den 24. april 2021	8-11
Fraa '72	12
Løsebæksgade	13
Kære medlemmer kontingentbetaling	14
Helleristningstur	15
Stengærde på Strandvejen 50	16-17
Folkemødet i coronaens skygge	18
Allinge-Sandvig Byforenings bestyrelse	19
Tilbud fra Byforeningen	20

Åbningstider for Allinge-Sandvig Byforening

på Kærnehuset, Kirkeplads 2, 1. sal th., Allinge.

I perioden 1/1- 15/5 og 1/9-31/12.

1. onsdag i måneden kl. 15-18.

2. og 4. tirsdag i måneden kl. 19-21.

Alle er velkomne. Der er dog lukket ved evt. arrangementer!

Mail: post@allinge-sandvig-byforening.dk

Web: www.allinge-sandvig-byforening.dk

MobilePay: 47854

Reg.nr. 0650 konto nr. 6494 408 440

Redaktør af Bytrommen: Niels Westh

Forside: Covid-19 guides til folkemødet (Foto NW)

Allinge-Sandvig Byforening

Generalforsamling

Tirsdag den 21. september 2021

Kl. 19 i det store mødelokale, Kærnehuset, Kirkeplads 2,
Allinge

Dagsorden ifølge vedtægterne.

Eventuelle forslag skal være formanden i hænde senest den 10.
september.

Kontingentet skal være betalt for at deltage i generalforsamlingen.

Allinge-Sandvig Byforening

Generalforsamling for 2020 holdes tirsdag den 21. september 2021, kl. 19.00 i Kærnehuset, Allinge

Dagsorden

1. Valg af dirigent
2. Bestyrelsens beretning
3. Regnskab for sidste kalenderår

4. Valg til bestyrelsen for 2 år

Anders Koefoed Larsen	Modtager genvalg	(næstformand)
Flemming Truelsen	Modtager genvalg	(bestyrelsesmedlem)
Hans Jensen	Modtager ikke genvalg	(bestyrelsesmedlem)
Maj-Britt Nordmaj	Ikke på valg	(kasserer)
Lene Vinberg	Ikke på valg	(formand)
Michael Darre	Ikke på valg	(bestyrelsesmedlem)
Steen Gornitzka	Ikke på valg	(bestyrelsesmedlem)

Valg af suppleanter for 1 år

Arne Bech	Modtager genvalg
Anne-Mette Stampe	Modtager genvalg

Bestyrelsen konstituerer sig efterfølgende med formand, næstformand, kasserer og sekretær.

5. Valg af revisor

Lars Mogensen Modtager genvalg

Valg af revisorsuppleant

Preben Simonsen Modtager ikke genvalg

6. Fastsættelse af kontingent

Bestyrelsen fastholder kontingentet til 180 kr. årligt pr. husstand.

7. Indkomne forslag til behandling på generalforsamlingen

Frist for forslag er den 10. september 2021.

8. Eventuelt

Foreningens arrangementer

September

Lørdag den 11. kl. 15-18 Åbent-hus i lokalarkivet.

Tirsdag den 21. kl. 19-21 Generalforsamling.

Oktober

Lørdag den 16. kl. 14-16.30 Tur i den nordlige del af Allinge med Flemming Truelsen som guide.

November

Torsdag den 11. kl. 13-16 Foredrag med Svend Henriksen om hans barndom i Allinge.

December

Tirsdag den 7. kl. 19-21.30 Julehygge for medlemmerne.

Den russiske udstilling 2021

I forbindelse med russernes kransenedlægning den 9. maj 2019 havde vi i Byforeningen udarbejdet en større udstilling om russernes befrielse af Bornholm.

Da vi allerede i 2018 havde aftalt udstillingen med den russiske ambassadør, modtog vi som gave alle de noter og aftaler, der var indgået mellem den danske regering og regeringen i Moskva. Efter udstillingen sendte vi alle billederne til den russiske ambassade, og det blev grundlaget for den nye udstilling, som eleverne på den russiske ambassade har udarbejdet.

Udstillingen var opstillet på Bornholms Bibliotek, men på grund af Coronaen var det ikke mange der fik set den.

Derfor anmodede vi i Byforeningen om at låne de mange plancher, og vi fik dem opstillet i det store lokale i Kærnehuset, Allinge.

Efterhånden som restriktionerne mod Coronaen tillod det, åbnede vi for udstillingen. I perioden 11/5 - 12/6 2021 havde vi i alt ca. 240 besøgende. Det var ikke mange i betragtning af alle de vagttimer, der blev brugt af bestyrelsen og enkelte medlemmer. Det hjalp dog i sidste uge af perioden. Tak for Jeres store arbejde!!!

Derefter flyttede vi udstillingen op i vores egne lokaler, og her kan vi ikke klage over besøget i vores sommeråbningstimer. Til tider var lokalerne fyldt til bristepunktet.

Udstillingen var udarbejdet ganske fortræffeligt, og der er blevet arbejdet meget med at finde oplysninger overalt i det tidligere Sovjetunionen.

Nu er vi i gang med at indføre de nye oplysninger, vi dermed har fået i vores arkiv.

Som eksempel kan jeg her vise:

Det øverste billede fra Sandvig (med Røde Kors) kunne vi ikke få oversat.

Udstillingen har nu fortalt os, at det er lægens navn Epanechnikov, og samtidig får vi et billede og omtale af ham.

3

NIKOLAI EPANECHNIKOV
oberstløjtnant, læge, russer.

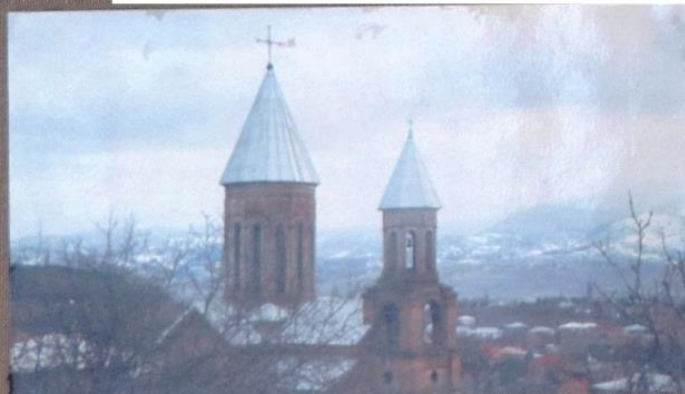
Født i 1920 i byen Staritsa, Tver-regionen. Kommandør i den 83 medicinsk-sanitære bataljon Efter krigen arbejdede han på hospitalet i byen Staritsa.

Det næste er billede nr. 3 og 4, som vi oprindeligt har fået af Greta Stangegård, f. Mauritsen. Det er hans afskedshilsen til Axel Mauritsen (Gretas far og ejer af Kiosken i Allinge), der boede i Sandvig, og som de har haft på besøg.

Igen får vi flere oplysninger, om hvor han kom fra.

2 Det var kaptajn Alexander Gasiev (yderst til højre), som ledede det 419. skytteregiments bataljon, mens hans assistent var officiant Mikhail Knopov (anden fra højre).
Film- og fotodokumenter arkiv, Moskva.

5

ALEXANDER GASIEV
kaptajn, osseter.

Født i 1915 i landsbyen Imerliantkari, Khashur-regionen, Georgien. I krigen siden juli 1941. Flere gange blev han alvorligt såret. I kamp var han modig og beslutsom. Blev tildelt med ordrer og medaljer. Efter krigen vendte han tilbage til sin hjemby.

Forsvarsministeriets centrale arkiv, Moskva.

А. С. С. Р. Гасиев.
А. Симоненко
своим самым луч.
другу.

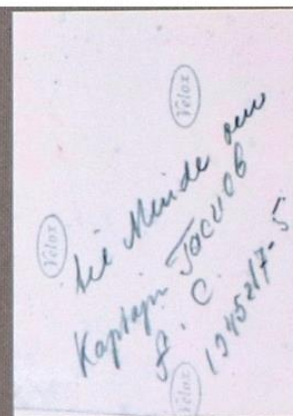
3

Foto præsenteret af A.S.Gasiev med indskriften:
"Den georgiske SSR, Gasiev Alexander Simonovich
til sin bedste ven." Bornholms arkiv.

4

Foto af Gasiev iført hjelm, bagsiden af billedet med
billedteksten – "Til minde fra kaptajn Gasiev A.S".
Bornholms arkiv.

Tak til ungdommen på den russiske ambassade for deres flotte arbejde!

AKL

Turen i Allinge den 24. april 2021

Til vores arrangement med en tur rundt i den sydlige del af Allinge var vi ca. 15 personer, der mødtes uden for Kærnehuset kl. 14 med Anders Koefoed Larsen og Niels Westh som guider. En tur, som oprindeligt er samlet af Aage Kure i 2004 og opdateret af Niels Westh og Anders Koefoed Larsen i april 2021.

Det var en dejlig tur med interessante og levende fortællinger om både stort og småt for huse og gader, som vi kom gennem på turen.

Vi startede med ejendommen Kirkeplads 4, der formodentlig er en gammel avlsbrugerejendom helt tilbage til 1600-tallet. Senere har der været forskellige butikker bl.a. Produkten, som mange af os kender, derefter kom Favør, Superbest og Spar og i 2004 ophørte købmandsforretningen i ejendommen.

Vi fortsatte ned ad Kirkestræde, hvor vi fik fortalt om flere af ejendommene med en afstikker til Brøndstræde 1, hvor læge Knud Hoffmann boede fra 1945-1983. Videre til Løsebækgade, hvor der i Løsebækgade 2 igennem tiderne har været flere bagere.

På parkeringspladsen mellem Løsebækgade 1 og 3 var der indtil 1872 to lerklinede bindingsværkshuse. Desværre forsvandt de

ved stormfloden i 1872. Ifølge historien blandt de lokale skulle det være her, at Stub-Jørgensen fik inspiration til at skrive visen "Lars Andersa Lokum". Visen blev herligt reciteret af Niels Westh til udsigten ud over havet.

Herefter fortsatte turen i Løsebækgade med fortælling om de forskellige huses historier. Her skal især bemærkes Løsebækgade 3, "Byskrivergården", hvor Frederik den 7. og grevinde Danner overnattede i 1851. Vi tog en lille tur op ad Fuglesangen, som tidligere var en del af Vestergade og mødte Østergade, som Løsebækgade dengang blev kaldt.

Så kom vi til Næs badestrand, hvor det var tid til en pause med en kop kaffe og kage, som blev serveret af Byforeningen.

Turen gik videre til Åsbakken. Her blev fortalt om Åsbakken 5, kaldet Epidemihuset og som i en periode blev brugt til karantænehus, hvor man anbragte syge søfolk, når de blev bragt i land, hvis man frygtede en epidemisygdom.

Vi fortsatte op ad Balran, hvor Allinge Sygehus var opført i 1910 på hjørnet af Søndergade og Balran. Det er senere revet ned. Navnet Balran fik gaden, fordi vejen på grund af fremspringende

klipper var meget ujævn, og det betød, at hestevognene "baldrade" (larmede), når de kørte denne vej. Ned ad Søndergade, hvor vi fik fortalt historien om området mellem Balran, Søndergade, Fuglesangen og Løsebækgade, som i gamle dage hed "Tjivehøj". Det var birkets gamle rettersted, hvor dødsdømte blev halshugget.

Vi fik mange oplysninger om flere forskellige ejendommen i Søndergade, herunder Søndergade 19, som var det første missionshus i Allinge og som i mange år var missionshus for Luthersk Mission.

Søndergade 12 blev kaldt Hjulmagergården og var karetmagerværksted omkring 1900. Søndergade 7 er ny bygning med Allinge Lægehus. Tidligere lå en mindre avlsbrugerejendom, som kaldtes "den nye Byskrivergård", da den i 1855-1875 var ejet af by-, herred- og birkeskriver Georg Wilhelm Hansen. Fra 1896-1905 var huset ejet af sagfører Anthon Pedersen og kaldtes "Sagførergården".

Produktens pakhus i Søndergade

Vi gik også lidt op ad gænet til Grummeløkkegade 1, hvor vi fik historien om madam Næstved, der boede her fra 1873 til 1938, hvor hun døde. Tilbage til Søndergade med flere historier om nogle af husene, herunder Pakhuset i 3 etager, som tilhørte købmandsforretningen Kirkepladsen 4 og nu er revet ned.

Så sluttede vi, hvor vi startede efter en rigtig dejlig tur på ca. 2½ time i godt selskab. Det kunne mærkes, at mange af os virkelig havde længtes efter at komme ud og være i selskab med andre efter en lang periode med Covid-19.

Mange tak til guiderne og også mange tak til deltagerne.

Hvis nogen har lyst til at læse mere om de ejendomme, vi hørte om og så, er dette link:

<http://allinge-sandvig-byforening.dk/ture/rundture/rundtur-01-a4.pdf>

til dokumentet på vores hjemmeside.

Referent Lene Vinberg

Pakhuset fra en anden vinkel

Fraa '72

Digt af Christian Stub-Jørgensen

Et gaddeligt Stormvær e bårstens Plaser,
ded rignar jâ ikkje ejn Bedda.
Daa blæste'd nu livæl et vassens Gran mer
i to aa halfjærs, maa ni vedda.
Se, droknada Sjøfolk aa strânada Sjev,
ded hâ ni væl sajtans hørt nok om.
Men varre ded va'd sku, a Kjestena drev
te Sjøs paa Lârs Annarsa Lokkom.

Der hadde vad Gjijle me Kaffe aa Pjask.
Aa Syp? Nej jâ torr ikkje saj'ed.
Aa Kjestena hadde nok slogged for rask
aa tøllde væl ikkje saa majed.
Hon vâunade op henad Minat paanaa
aa va lid urolig i Mawajn
aa gjikk me sin Sarkj aa et Ujnesjørt paa
te Hused - dær øster i Hawajn.

Lid halsæunu va hon aa hæsselig træt.
Ded hadde nu nok sina Grujna,
for naar ijn har aaded aa drokked lid tæet,
saa hâr ijn ju nømt for aa blujna.
Aa ijnâ hun vidste'd, saa saad hon aa snev
aa vâunada ikkje saa bajla.
Men saa kom ju Stormijn, aa Lokkommed drev.
Jo, hon kom sku næt ud aa sajla.

Daa Folk kom te Strân, va hon tre Mil te Sjøs,
ejnhellu for lânt te aa bjæra.
Vi vajtade te'na aa râwte: Adjøs -
God gjive, a Hused maa bæra.
Lârs Annars va kjiv aa'd - hajn sto der aa saa
hvor lânt a hans Lokkom va henna.
Hvem Sâbrian skujle om Kjestena spaa,
a hon fikj saa vaader ejn Æenna?

Ja, seddan kom Kjestena alsaa astâ,
aa ijnijn saa mere te hejne.
Saa hollde di Øfrøl i fijle-fæm Dâ,
aa Svoerijn huggde et Mijne.
Men tænkj jer, i Hindâjn kom Hyllebrân Lujn
te Najse aa kujne fortælla:
I Ryssland va Kjestenes Sjev gaad paa Grujn.
Aa dær e hon gjevt aa hâr Bælla.

Løsebæksgade

Denne Gade langs Stranden sydligst i Allinge er jo en tydelig Opkaldelse efter det lille Vandløb Løsebæk, som løber ud i en derværende Vig »Løsebækshavn«, som det staar paa et Kort af 1862. Uden Tvivl er Løsebæk et meget gammelt Stednavn. Det nævnes i 1876. Man har spurgt, om »Løsebæk ligesom Læsaa og Læsø kommer af Havjætten Læ eller Hlør«, og hertil kan svares, at denne Antagelse, som i sin Tid blev fremholdt af de Lærde, næppe mere Vinder Tiltro indenfor videnskabelige Kredse, der er gaaet noget bort fra »Læ-Teorien«. Derimod er det en anerkendt Mening i nyere Tid, at Ordet »Løse« skal betyde en Græsgang, jævnfør Aaløse i Østermarie. Dette kan ogsaa godt passe paa de lokale Naturforhold ved Løsebæk, hvor der mellem enkelte Klippeformationer har været Græsning for Kvæg og Faar. En Hentydning hertil er vel ogsaa det Navn et mindre Avlsbrugersted ved Bækken fra gammel Tid fik, nemlig »Ostekarret«, et Stednavn, der nævnes i Vestermarie allerede i 1569! Om Kysten ved Løsebæk er farligere end andetsteds omkring Allinge, kan ikke vides, men man havde dog et gammelt Mundheld lydende »Der er Vrag i Løsebæk«. Løsebæksgade er den sydlige Del af Byens gamle »Østergade«, der fulgte hele Kysten herfra og op forbi den nuværende Havn. Sydligst i Gaden, mellem denne og Stranden, laa »Byskrivergaarden«, der ejedes af Byskriver Paludan, Embedsmand i Allinge i Aarene 1836-52. Her i Gaarden overnattede Frederik VII med Gemalinde Grevinde Danner 11.-12. August 1851. I hin Tid havde Gaarden Matr. Nr. 10. Nu er der helt andre Matrikelnumre, nemlig fra 161 til 182.

Løsebæksgade

Afskrift af avisnotits fra begyndelsen af 1930'erne af Arkitekt K. Thorsen

Kære medlemmer kontingentbetaling

Et år med Corona som har forstyrret vores rutiner. Det kan også ses på kontingentindbetalingen, der er en del, der har glemt at indbetale - få har indbetalt to gange 😊, de er blevet godskrevet næste års kontingent. Jeg skriver gerne en venlig påmindelse om manglende kontingent, da vi er meget glade for jeres bidrag, som også betyder en støtte til det lokal samfund, som vi værner om. Nogle af mine henvendelser har desværre ikke fået respons, heller ikke efter flere henvendelser.

Vi har derfor i bestyrelsen besluttet, at vi fremover vil slette de personer, som ikke responderer, da vi må betragte det således, at de ikke længere ønsker at være medlem.

Så en stor tak til jer som støtter Allinge-Sandvig Byforening og dens aktiviteter

Hilsen Maj-Britt

Andelsbanken i Østergade der hvor Brugsen er udvidet til nu.

Helleristningstur

Den 26. juni arrangerede Byforeningen en hyggegåtur fra Hammersholm til Madsebakke.

Vi mødtes på P-pladsen ved Hammersholm, og vi gik i et stille og roligt tempo, så alle kunne følge med.

Der var ikke den store tilslutning, men vi havde en dejlig tur alligevel.

Anders fortalte om Russersletten og de mange helleristninger, vi kom forbi, og selvfølgelig serverede Flemming kaffe og småkager. Kaffen blev indtaget på den største af de tre cirkel-platforme, som Realdania og Naturstyrelsen i samarbejde med arkitekt Erik Brandt Dam fik bygget i 2016.

Det var en dejlig varm dag. Det var så varmt, at Flemmings småkager var tæt på at smelte.

Foto: Niels Westh

Stengærdet på Strandvejen 50

Den 29. juni sendte jeg et læserbrev til Bornholms Tidende, sammen med det billede der er her på siden.

Her klager jeg over at gærdet til højre for den sorte låge er revet ned.

Da jeg havde sendt klagen først til Byg (BRK), fik jeg den 11. juni brev med dispensationen og den 29. juni fra lederen af Byg, Claus Munk.

I dispensationen står der: "Byg har foretaget en konkret vurdering på baggrund af områdets karakter, og har, da lignende overkørsler er helt almindelige i nærmiljøet, vurderet, at en dispensation til fjernelse af en del af stenmuren kunne gives uden forudgående høring/orientering".

Claus Munk skriver: "Da der er tale om en mindre del af en relativ lang stenmur, der fremstår af meget blandet karakter, vurderede Byg at fjernelse af den del var af mindre betydning. Byforeningen er ikke indtænkt i forhold til høring, da Byg ikke har praksis for

dette i enkeltsager, og der i denne sag ikke var noget som Byg fandt principielt.

Lokalplanen foreskriver i § 8.1 Eksisterende mure i skel mod offentlige byrum opført i granit, sandsten, mursten eller bindingsværk må ikke nedrives, ombygges eller ændres uden tilladelse. Det samme gælder eventuelle porte og låger i disse. - Det betyder altså, at der vil kunne gives tilladelse, hvis det vurderes foreneligt med lokalplanen - og har Byg vurderet at det er i denne ansøgning. Bestemmelsen i Lokalplanens § 8.1, hvorefter ændring ikke må ske uden kommunalbestyrelsens tilladelse, som fremhævet i brevet fra Allinge-Sandvig Byforening, er efterlevet, idet administrationen varetager denne vurdering i overensstemmelse med den almindelige delegation i Regionskommunen."

Dvs. at hvis Byg vurderer, at denne mur ikke er noget særligt, så kan de uden at rådføre sig med andre give dispensation til nedrivning - og altså også gå imod alt det arbejde, der er blevet lagt i Lokalplanen, og altså også gå imod sin arbejdsgivers beslutninger!!!

Ved svaret den 11/6 fandt jeg så ud af, hvem den nye ejer var. Jeg kontaktede ham den 22. juli, og han kunne berolige mig med, at han havde gemt hele gærdet og tænkte på at genopføre det længere inde på grunden (som jeg havde omtalt i læserbrevet) eller "nedlægge" muren som indkørselsfliser.

Det er dejligt at vide, at der er personer, der værdsætter det kæmpearbejde, som det har været at lave dette stengærde. Tak for det John!!!

Men hvad skal vi gøre ved Byg. De har tilsyneladende helt mistet grebet på, hvad der er bevaringsværdigt, og hvordan vi skal bevare byernes særpræg.

Bornholms Tidende bragte læserbrevet 18 dage senere og havde "mistet" billedet. Ingen journalister har fulgt op på sagen.

AKL

Folkemødet i coronaens skygge

Årets folkemøde blev planlagt på et tidspunkt, hvor der stadig var en del restriktioner. Derfor var mødet inddelt i fire afgrænsede områder, hvortil der kun var adgang med coronapas og billet. Der var to områder på Cirkuspladsen og to områder i Danchells Anlæg, Så det var et meget begrænset folkemøde i forhold til tidligere år.

På billetkontoret på Sverige-svej skulle passet vises, og billetten skulle veksles til et armbånd, der gav adgang til det enkelte område. I hvert område var der et formiddags-, et eftermiddags- og et aftensarrangement. Man kunne kun købe billet til ét arrangement pr. dag.

På de store infotavler stod der på produktionstidspunktet, at man skulle bære mundbind. Den restriktion blev heldigvis ophævet få dage før folkemødet, og teksten blev dækket til på tavlerne.

Ved indgangen til de forskellige områder var der covid-19 guider, der kontrollerede gæsternes armbånd. Ved indgangen til område D i Danchells anlæg var det ASG, der stillede med frivillige, og her er det Rikke Thisen, Elsebeth Fermann og Claus Larsen, der i 32°C passer tjansen lørdag formiddag.
NW

Foto: Niels Westh

Allinge-Sandvig Byforenings bestyrelse

Lene Vinberg
Formand

30 18 19 74 vinberg.lene@gmail.com

Anders Koefoed Larsen
Næstformand

40 32 20 02 akl@sport.dk

Maj-Britt Nordmaj
Kasserer

22 77 29 77 majbritt.nordmaj@gmail.com

Michael Darre
WEB / IT

40 10 19 18 michael@darre.dk

Hans Jensen
Bestyrelsesmedlem

22 17 02 69 peo@city.dk

Flemming Truelsen
Bestyrelsesmedlem

40 56 48 58 lt-ft@mail.dk

Steen Gornitzka
Bestyrelsesmedlem

31 44 19 03 granitten@mail.dk

Arne Bech
Suppleant

53 64 34 18 arneogirenebech@gmail.com

Anne-Mette Stampe
Suppleant

51 52 62 72 ams@amstampe.dk

Til Label.

Tilbud fra Byforeningen

Vi holder åbent-hus lørdag den 11. september 2021, kl. 15-18 i lokalarkivet, Kærnehuset, Kirkeplads 2.

Denne dag har vi et godt tilbud til dig

Vi har besluttet at tilbyde vores sidste DVD'er til halv pris, dvs. 60 kr. stk. Der er følgende i et mindre antal: "Stenhuggerne på Nordbornholm", "Beretninger fra Bornholm" af Svend Klausen, "2. verdenskrig, Beredskab, Beskyttelse, Besættelse og Befrielse"

For vores bog om Allinge Sygehus skal du kun betale 50 kr.

Vi har også mange forskellige billedrammer i mange forskellige størrelser, som du kan købe til 5 kr. for de små, 7 kr. for de mellemstore og 10 kr. for de store.

Der er også en del forskellige bøger og hæfter, som er dubletter af, hvad vi har i arkivet. Du får 1 stk. for 2 kr. og 6 stk. for 10 kr.

Besøg os og se, hvad vi har

Ønsker du evt. at få en DVD sendt med posten, skal du betale omkostningerne, som er 15 kr. og for bogen om Allinge Sygehus 50 kr. Send en mail til mailadressen post@allinge-sandvig-byforening.dk og når vi har godkendt dit køb, overfører du pengene via mobilepay eller bank, se side 2, hvorefter vi sender bestillingen til dig.

